

ÅL i HALLINGDAL

Sommerekskursjon
7. – 15. juli 2012

Botanisering ved Rødungstøl.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Telemark Botaniske Forening

TBF i Ål i Hallingdal 2012.

Innledning ved: Bjørn Erik Halvorsen.

I juni 2011 var TBF's ukestur gått til Bornholm. Da sto Norge for tur i 2012. Valget falt på den nordlige delen av Ål kommune. Dette var et område med dels spennende geologi, og som var lite kjent for oss fra Telemark.

Esther søkte på mulige overnattingssteder og valget falt på Rødungstøl Høyfjellshotell. Det viste seg å være få andre gjester samtidig med oss, og vi fikk disponere et stort rom for oss selv. Her arrangerte Trond hver kveld den botaniske gjetteleken. Vi møtte et hyggelig vertskap og fikk god mat. Hver aften underholdt Torfinn Hveem med sitt enmannsorkester.

Rødungstøl Høyfjellshotell.
(Foto: Magne Langerød)

Værgudene var ikke helt samarbeidsvillige denne uka. Vi hadde mer eller mindre regn de fleste dagene. Det var bare unntaksvis at vi kunne ane den praktfulle utsikten mot Hallingskarvet. Men, vi koste oss og var på tur hver dag.

Botanisk viste det seg at området for det meste inneholdt ensformige heier med lyng og vier. Ofte var det grøftekantene som hadde mest å by på. Det var skrentene som ga oss et større artsutvalg, og et par turer inn til Reineskarvet ble blandt ukas høydepunkter.

Det har vært diskutert om vi skal ha vitenskaplige plantenavn i dette referatet. Jeg har derfor valgt å legge ut referatene per dag, slik som jeg har mottatt dem. Jeg vil gjerne ha innspill på dette med tanke på utformingen av referatet for senere år.

Lørdag 7. juli, Ankomstdag.

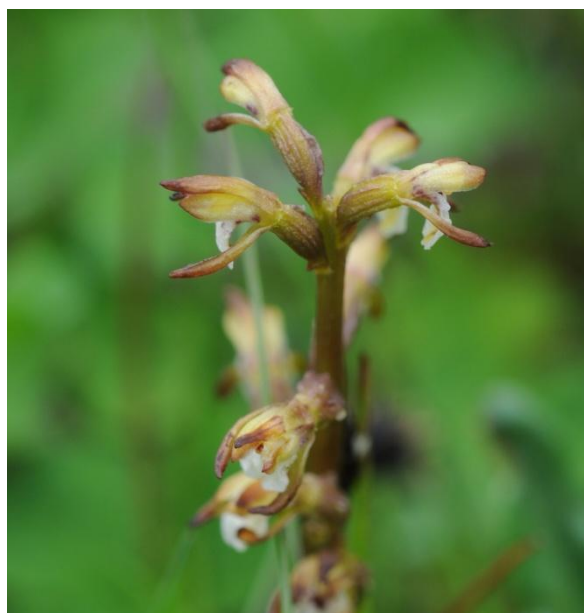
Turdeltakerne ankom i løpet av ettermiddagen og kvelden. Det ble mange kjente ansikter fra tidligere ukesturer, og det ble en hyggelig middag og aften.

Søndag 8. juli, Rødungstølområdet.

Referat ved: Bjørn Erik Halvorsen.

Dagen startet med lettskyet oppholdsvær, men det var fortsatt vått i busker og kratt etter regn i løpet av natta. Denne dagen startet vi med å gå fra Rødungstøl Høyfjellshotell.

Vi gikk langs traktorveien ned mot bilveien på nedsiden. Blant de artene som det var mye av i området, kan nevnes dvergbjørk *Betula nana*, brearve *Cerastium cerastoides*, fjellveronika *Veronica alpina* ssp. *alpina*, stivstarr *Carex bigelowii* ssp. *rigida*, tyrihjelms *Aconitum lycoctonum* ssp. *septentrionale*, fjellmarikåpe *Alchemilla alpina* og kattede *Antennaria dioica* i tillegg til gras-, lyng- og vierarter. De mest typiske grasartene var sølvbunke *Deschampsia cespitosa* ssp. *cespitosa*, smyle *Avenella flexuosa*, gulaks *Anthoxanthum odoratum*, fjelltimotei *Phleum alpinum* og engkvein *Agrostis capillaris*. Lyngartene var hovedsaklig krekling *Empetrum nigrum*, blålyng *Phyllodoce caerulea*, blåbær *Vaccinium myrtillus* og tyttebær *Vaccinium vitis-idaea* ssp. *vitis-idaea*. Vierartene var i første rekke sølvvier *Salix glauca* ssp. *glauca* og lappvier *Salix lapponum*. I tillegg ble det registrert kildemjølke *Epilobium alsinifolium*, fjellforglemmegei *Myosotis decumbens* og tettegras *Pinguicula vulgaris*.

Korallrot.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Vi fortsatte opp til hyttefeltet på oversiden og det ble registret myrtevier *Salix myrsinites*, korallrot *Corallorhiza trifida*, norsk vintergrønn *Pyrola norvegica*, bleikmyrklegg *Pedicularis lapponica*, seterfrytle *Luzula multiflora* ssp. *frigida*, tvillingsiv *Juncus biglumis*, trillingsiv *Juncus triglumis* ssp. *triglumis* og fleckmure *Potentilla crantzii*. Funnet av lodnebergknapp *Sedum villosum* vakte jubel.

Vi fortsatte opp gjennom hytteområdet og inn i bratthenget på oversiden. Nye arter som dukket opp var fjellsyre *Oxyria digyna*, setermjelt *Astragalus alpinus* ssp. *alpinus*, vinterkarse *Barbarea vulgaris*, småengkall *Rhinanthus minor* ssp. *minor*, grønnvier *Salix phylicifolia*, grønnkurle *Coeloglossum viride*, perlevintergrønn *Pyrola minor*, rød jonsokblom *Silene dioica*, bergveronika *Veronica fruticans*, slirestarr *Carex vaginata* og hengaks *Melica nutans*. Vi fortsatte inn under en fjellskrent og noterte oss fjellfrøstjerne *Thalictrum alpinum*, rosenrot *Rhodiola rosea*, fjelltistel *Saussurea alpina*, skjørlok *Cystopteris fragilis*, svarttopp *Bartsia alpina*, hvitsoleie *Ranunculus platanifolius*, aksfrytle *Luzula spicata*, fjellstarr *Carex norvegica*, svartstarr *Carex atrata* og blankstarr *Carex saxatilis*.

Vi fulgte stien videre opp mot dalen på oversiden. Det dukket opp jonsokkoll *Ajuga pyramidalis*, snauveronika *Veronica serpyllifolia* ssp. *serpyllifolia*, tiriltunge *Lotus corniculatus*, maiblom *Maianthemum bifolium* og dverggråurt *Omalotheca supina*. Oppe i dalen ovenfor fikk vi demonstrert fin greplyng *Loiseleuria procumbens*. Det ble også rapportert firblad *Paris quadrifolia* og en stor forekomst av hvitsoleie *Ranunculus platanifolius* oppe fra dalsiden. Vi tok en kaffe/te-pause før vi gikk videre innover.

Artsmangfoldet reduserte seg raskt når vi kom inn i heia. For oss telemarkinger var det interessant å finne søterot *Gentiana purpurea* på to steder. Vi gikk en runde i heia før vi tok matpausa med fin utsikt mot Reineskarvet. Vi fulgte etter hvert stien(e) ned mot hotellet igjen.

For noen ble det en tur inn under skrenten i fjellveggen over hotellet. Her ble det funnet mye spennende for dem som tok jobben med å komme seg gjennom vierkrattet. Det dukket opp kranskonvall *Polygonatum verticillatum*, snøsildre *Saxifraga nivalis*, knoppsildre *Saxifraga cernua*, tuesildre *Saxifraga cespitosa*, en rublom som trolig var bergrublom *Draba norvegica*, fjellmarinøkkel *Botrychium boreale*, fjelløyentrøst *Euphrasia wettsteinii*, markjordbær *Fragaria vesca*, liljekonvall *Convallaria majalis*, vendelrot *Valeriana sambucifolia*, hvitsoleie *Ranunculus platanifolia*, snøsøte *Saxifraga nivalis*, bergveronika *Veronica fruticans*, brudespore *Gymnadenia conopsea*, fjellkattfot *Antennaria alpina* ssp. *alpina*, fjellbakkestjerne *Erigeron borealis*, lerkespore *Corydalis*

intermedia, lodnebregne *Woodsia ilvensis*, taggbregne *Polystichum lonchitis*, hårstarr *Carex capillaris* ssp. *capillaris* og fuglestarr *Carex ornithopoda*.

Handmarinøkkel.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

200 meter før vi var nede ved hotellet ble det også funnet interessante arter. Det var en mengde marinøkler *Botrychium lunaria* og det ble også funnet tre håndmarinøkler *Botrychium lanceolatum*.

Mandag 9. juli, Tovili og Mjolga.

Referat ved: Trond Risdal.

Dagens tur gikk inn til Tovili som er parkering og utgangspunkt for tur inn til Iungsdalshytta til DNT. Vi gikk derimot nordover inn langs Mjolga til under Klevanuten hvor vi spiste lunsj. Vi fulgte stien på vestre side av elva, her var det beitemarker for sau under bratte fjellsider. Fra start av hadde vi opphold men etter hvert kom duskregn som økte på. Mange planter ble notert og de er lagt inn på artsobservasjoner, her nevnes noen. Stjernesildre, atlanterhavsløvetenner, snøull, tettegras, lodnebergknapp, fjelløyentrøst, korallrot, bleikmyrklegg, svarttopp, marigras, fjellfiol, fjellveronika, dverggråurt, trefingerurt, brearve,

tuearve, grønnekurle, fjellarve, fjellsyre, dvergsoleie, rosenrot, fjellpestrot (blader), dvergmjølke, fjellkrekling og kildemarikåpe.

Lodnebergknapp.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Kåre kunne melde om et fint sopppunn, *Myriosclerotinia dennisii* på norsk myrullknollsopp eller torvullknollsopp. Første funn av denne soppen i Buskerud, og ny vestgrense for den i Norge. Mosene den vokste sammen med var vrangnøkkemose *Warnstorfia exannulata*, myrtvebladmose *Scapania paludosa* og kildetvebladmose *Scapania uliginosa*.

To av deltagerne benyttet anledningen til å bestige Tovilinuten (1448m), de kunne melde om snøsildre og fjellkvann samt en ”geysir” (sprutende kilde). Regnet ble etter hvert plagsomt og vi reiste tidlig hjemover.

Tirsdag 10. juli, Blomestøl.

Referat ved: Esther Broch.

Bilene ble parkert i krysset ved starten av veien til Blomestøl.

Registreringen starter med Planter i veikanten av denne veien.

Stjernesildre, korallrot, seterstarr, myrfiol, bleikmyrklegg, aksfrytle, rabbesiv, trefingerurt, fjellveronika, fjellfiol, fjellfrøstjerne (i myra), tvebostarr, brearve, dverggråurt, fjellkattfot, grønnekurle, stivstarr, setergråurt, gulaks, saltlav, stri kråkefot, fuglevinge, skogstjerne, gullmyrklegg, fjellpestrot, multer.

Oppe på Blomestulen. På flate og i fjellsiden.

Tunsmåarve, sølvvier, fjellrapp, svarttopp, grønnkurle, fjelltjæreblom, rypebukne, småtveblad, flekkmure, fjellbakkestjerne, marigrass, trådsiv, fjellarve, fjellforglemmegei, bergveronika, skogstorkenebb, rosenrot, tuesildre, bakkestjerne, bergrublom, tuearve, fjellsyre, fjellskrinneblom, marinøkkel, rypestarr, rabbeskjegg, snøsildre, høyfjellskarse, hvitsoleie.

TBF ved Blomestøl.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Onsdag 11. juli, Fridag.

Referat ved: Bjørn Erik Halvorsen.

Denne dagen ble valgt til å være fridag. Mange tok tur nedover dalen med en stopp på Skardsgard. Her fikk vi demonstrert natureng som ble slått på den gamle måten. Vi gikk en runde i den artsrike enga og fikk se både hvitkurle *Pseudorchis albida* og fjellmarinøkkel *Botrychium boreale*. Etterpå fikk vi en omvisning oppover i lia, før vi innendørs fikk en orientering om hvordan stedet ble drevet med fokus på slått og ljaar.

Etterpå dro mange til Ål sentrum. Andre tok en botanisk kartlegging i området nordøst for Skarslia. Resultatet av denne kartlegginga kan man finne på Artsobservasjoner.

Torsdag 12. juli, Eitrestølen ⇄ Eitrejuvet.

Referat ved: Svein Imsland.

Ekskursjonen denne dagen startet ved Eitrestølen. Derfra gikk vi i nordlig retning mot Eitrejuvet. Noen tok seg opp til bergveggen og fulgte denne mot juvet, mens andre gikk i dalsiden. Deltakerne, 21 i tallet, ble dermed spredt slik at vi fikk dekket et stort område. Til sist samlet alle seg til rast oppunder juvet i ca. 1500 m høyde. Tilbaketuren gikk mer samlet litt utenom der vi gikk opp, og noen funn ble også gjort i nedoverbakke.

De rikeste partiene fant vi imidlertid i liene og i langs bekkeløpene, mens det var mer sparsomt med funn på de forblåste rabbene oppe mot juvet. Det hadde regnet mye, så bekkene var mange og bakkehellene stedvis nokså blaute. På nedturen forserte vi en snøfonn. Floraen denne dagen var mye den samme som den vi hadde opplevd de tre foregående dagene, men noen «godbiter» ble det likevel - planter som vi tidligere ikke hadde registrert.

Fjellfiol.

(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Vi startet botaniseringen ved stølene og noe av det første vi traff på der var tuearve *Minuartia biflora*, myrfiol *Viola palustris*, fjellfiol *Viola biflora* og stivstarr *Carex bigelowii*. Fjellfiol så vi for øvrig mye av på fuktige/våte steder,

den manglet kun på de høyeste partiene. Videre oppover i liene ble det bl.a. funnet trefingerurt *Sibbaldia procumbens*, brearve *Cerastium cerastoides*, seterfrytle *Luzula multiflora* ssp. *frigida*, fjellarve *Cerastium alpinum* ssp. *alpinum* og tuer med fjellsmelle *Silene acaulis*. Alle disse er karakterplanter for denne del av fjellheimen. I vier-/lyngbeltet fant vi fjelleiner *Juniperus communis* ssp. *alpina*, blålyng *Phyllodoce caerulea*, fjellkrekling *Empetrum nigrum* ssp. *hermaphroditum*, mikkelsbær *Vaccinium uliginosum* ssp. *uliginosum*, lappvier *Salix lapponum*, sølvvier *Salix glauca* ssp. *glauca*, dvergbjørk *Betula nana* og musøre *Salix herbacea*. På myrene sto moltene *Rubus chamaemorus* i blomst. I bekke-/myrpartier vokste det fjellpestrot *Petasites frigidus* (kun blad), bekkesildre *Saxifraga rivularis*, fjellstjerneblom *Stellaria borealis*, setermjølke *Epilobium hornemannii* og kildeurt *Montia fontana* ssp. *fontana*. Perlevintergrønn *Pyrola minor*, grønnkurle *Coeloglossum viride* og fjellmarinøkkel *Botrychium boreale* var blant de interessante plantene vi fant.

På de høyeste partiene og i skaret ble det funnet isssoleie *Beckwithia glacilis* (en plante), høyfjellskarse *Cardamine bellidifolia*, dvergsoleie *Ranunculus pygmaeus*, svartstarr *Carex atrata* og mykrapp *Poa flexuosa*, planter som det er viktig å få dokumentert.

Fredag 13. juli, Breastølen.

Referat ved: Trond Risdal.

Dagens mål var Breastølen. Vi kjørte ned til Vats og tok fjellveien "Stølsruta" som går over til Hemsedal. Herfra går en grusvei inn til Breastølen som ligger under det markerte og bratte fjellet Lauvdalsbrea eller bare "Brea". Vi gikk NØ-over og oppover lia under Brea. Her var det beitemarker og ved stølen så vi geiteflokker. Lia var rik med bl.a. masse marinøkler så alle kunne finne sin egen nøkkel. Andre planter vi så var fjellmarikåpe, fjelltimotei, aksfrytle, perlevintergrønn, trefingerurt, fjellstjerneblom, fjellfiol, brearve, seterstarr, fjellveronika, tettegras, tyrihjel, setermjelt, dvergmjølke, fjellfrøstjerne, fjellforglemmegei, myrsnelle, rynkevier, bergveronika, tvebostarr, jåblom, fjellsmelle, flekkmure, fjellkattfot, lodnebergknapp, tuearve, kildeurt, kildemjølke, setersmåarve, småbergknapp, grønnkurle, rosenrot og svartstarr. Litt lenger oppi lia støtte vi på noen fjellrabber med fint fuktsig under som ga rike forhold. Her noterte vi gulsildre, fjellstarr, hårstarr, jåblom, skjørlok, dvergjamne, fjellfrøstjerne, rynkevier, myrtevier, trillingsiv, rabbesiv, snøbakkestjerne, fjelltistel, tuesildre og rødsildre. Stor var begeistringen da det dukket opp et par eksemplarer av blindurt! Grønnkurle, legevintergrønn, svarttopp, kastanjesiv og mer lodnebergknapp gjorde at vi nesten ikke reagerte på regnværet. Kåre fant *Cratoneuron filicinum* på ei myr i området. Kjell som hadde botanisert myrene sør for Breastølen kunne melde om mye kildeurt, marigras, grønnkurle, seterrapp, strengstarr og gulsildre.

Blindurt.
(Foto: Magne Langerød)

En fin og våt dag gikk mot sin ende.

Fredag 13. juli, Fødalen.

Referat ved: Bjørn Erik Halvorsen.

3 turdeltakere valgte en annen tur denne dagen. Vi hadde lett yr noen ganger, men i hovedsak hadde vi overskyet oppholdsvær. Vi kjørte inn til parkeringa ved Toviki, og gikk turistløypa inn mot Iungsdalshytta (DNT Oslo). Det var en relativt sølete sti etter alt regnet. Vi tok et par botaniske stopp underveis og identifiserte blant annet setermjølke *Epilobium hornemannii* og hvitmjølke *Epilobium lactiflorum*. For øvrig ble dette en etappe i relativt høyt tempo for å komme fram til Fødalen.

Vi fulgte turiststien oppover i Fødalen, og kom etter hvert inn i Fødalen landskapsvernområde. Det var ikke spesielt spennende botanikk langs stien. Ved Fødalsbrea forlot vi stien og tok oss inn i en sydvendt skrent. Denne skrenten kunne by på et mer spennende artsutvalg. Snøbakkestjerne *Erigeron uniflorus* ssp. *uniflorus*, tuearve *Minuartia biflora*, rødsildre *Saxifraga oppositifolia*,

skåresildre *Saxifraga adscendens*, knoppsildre *Saxifraga cernua*, bergfrue *Saxifraga cotyledon*, snøsøte *Gentiana nivalis*, setermjelt *Astragalus alpinus* ssp. *alpinus*, bergveronika *Veronica fruticans*, rosenrot *Rhodiola rosea*, trefingerurt *Sibbaldia procumbens*, fleckmure *Potentilla crantzii*, dvergmjølke *Epilobium anagallidifolium*, fjellfiol *Viola biflora*, bergrubblom *Draba norvegica*, fjelltjærebom *Viscaria alpina*, fjellstarr *Carex norvegica*, svartstarr *Carex atrata*, skjørlok *Cystopteris fragilis* og taggbregne *Polystichum lonchitis* ble registrert.

Skåresildre.
(Foto: Bjørn Erik Halvorsen)

Vi gikk tilbake til Iungsdalshytta. Klokka var etter hvert blitt så mye at vi valgte båtskyss tilbake til parkeringsplassen ved Toviki.

Lørdag 14. juli, Øvre Blomestøl.

Referat ved: Trond Risdal.

Mange av årets deltagere reiste hjem så en redusert gjeng gjorde seg klar til dagens utflukt. Planen var å kjøre opp til Øvre Blomestøl og botanisere vestover under Reinskarvet. Været var som vanlig ustadig men humøret på topp. Over elva med en stor elveøyr fant vi bl.a. isssoleie og høyfjellskarse, videre bortover fjellbeitemarkene uten de store sensasjoner. Telefon fra fortroppen (Torhild) meldte om bergfrue under fjellvegg og det ble fart i laget. På vei oppover kom det gledesbrøl fra Bjarne som hadde funnet 3 blindurter. Under fjellveggen i knekken til steinura under så vi straks at det var rikt, vi noterte, bergfrue, snøbakkestjerne, småbergknapp, bergveronika, vendelrot, geitrams, blåklokke, dvergmispel, fjellkvann, marinøkkel, fjellrapp, svartstarr, fjellgullris, fjellforglemmegei, fjellarve, skjørlok, rosenrot, snøsildre, bergrublom, fleckmure og tuesildre. Vi fulgte nå brekken mellom fjellveggen og steinura vider vestover og fant bl.a. fjellskrinneblom, knoppsildre, bekkesildre, gulsildre, snøsildre, setermjølke, skåresildre, kildemjølke, fjell-lodnebregne, hvitmjølke, bergrublom, tuesildre, fjellbakkestjerne, skogstjerneblom, dvergssoleie og rypestarr.

Vi tok oss så oppover mot toppen av Svaranuten (1506m). På veien noterte vi høyfjellskarse, fjellsyre, rosenrot, fjellfiol, fjellstarr, fjellarve, rabbesiv, bleikmyrklegg, rypebær, musøre, trefingerurt, fleckmure, aksfrytle og vardefrytle. Vi holdt høyden østover og søkte etter muligheter til å komme oss ned igjen. Her så vi mykrapp, fjelltjæreblom, fjellburkne, moselyng og fjelljamne. Litt forskjellige veier ble valgt ned, noen litt bratte, og så kom regnet.

Fin dag med mange fine funn som en verdig avslutning på en fin men litt våt sommerekskursjon med TBF.

Søndag 15. juli, Hjemreise.

Mange hadde allerede reist dagene i forveien. De som fremdeles var til stede, pakket, og reiste hjem eller til nye ferieopplevelser.